І. ГРАЯВСЬКИЙ

ІВАН ІРЛЯВСЬКИЙ

МОЯ ВЕСНА

ЗБІРКА ВІРШІВ II

ПРАГА
MCMXL

МОЯ ВЕСНА

Памяті дорогого батька
присвячую

ІВАН ІРЛЯВСЬКИЙ

МОЯ ВЕСНА

збірка віршів

II

ВИДАВНИЦТВО ЮРІЯ ТИЩЕНКА

ПРАГА 1940

Обгортка праці акад. ґраф. проф. Р. Лісовського.

Тираж 2000 примірників.

Друкарня Еміл Віхнер, Прага XVIII - 201.

Моя Весна

Я від тебе багато чекаю,
двадцять друга ось весно моя,
ти в душі моїй панною граєш,
ти в пісень моїх вникла слова.
Я лишуся надалі поетом,
принесеш ти найкраще мені,
забереш же окриленим летом
моє серце і з серця пісні.
Превеликі плекаю надії
і недаром на тебе все жду
і тремчу, щоби хтось не розвіяв
мою мрію ясну, молоду.
Я боюсь — признаюся — тамтого,
що запалюється в далині,
де лягає і наша дорога,
куди й наші ідуть курені.
О, не зрадь мене, панно прегарна,
ані те, що повстане для нас,
ми ж на це прожили роки хмарні,
боротьбою сповняючи час.
Розумієш слова ці, дитино,
чи смієшся із мене тепер,
коли знаєш, що ти лиш єдина,
що давно час негоди помер?
Зрозумій їх, бо я сподіваюсь,
побратимом лишуся в журбі,

а від тебе багато чекаю,
хоч як мало даю я тобі.

. . . .

Вже на горах зявилися дими
і ліси так предивно шумлять.
Хтось іде там, здається, незримий,
хтось незримий там вдарив печать.
Уже гук не такий, як був досі,
вже бо села, немов на ногах,
що вже дощ, а не сніг, ниви росить,
зеленіє земля дорога.
Розплились, мов не були, тумани,
просторінь, як обличчя, ясна,
і що ранок, то серце мов пяне,
що приходить велика весна.
Ну скажіть: хто ж не ждав цеї панни,
та ж за нею тужили діди,
не діждавшись, упали зарані, —
хай блаженні їх будуть сліди.
По стопах їх ми вийшли в простори
і нам в груди вдаряли вітри,
розпливалися бурі, як море,
ішли весни не дві, і не три...
Й від цієї, що ось над горою
з сонцем лине на доли, до нас,
не чекаємо мрій, ні спокою, —
хай зове! Ми готові в цей час!

Хай провадить у даль крок за кроком,
де є вічна весна золота,
де тужавіє нам рік-за-роком
все могутніш велика мета.

. . . .

Я вже бачу — ось ти нам приходиш,
обережно ідеш, як дитя,
схвилювала на горах ти води,
горі дном повернула життя.
За тобою все пружиться, твердне,
віддає тобі вірний поклін,
бо ти завжди була милосердна,
завжди щира до рідних сторін.
Росте повінь на наших долинах,
а там пролісок буйно розцвів,
бо вітри впокорилися зимні
і в повітрі — ключі журавлів.
Уже скоро весняне зусилля
все обійме, загорне в пісні,
де колись моя мати ходила,
довелось там ходити й мені.
А тепер, коли бачу твій розмах,
мимоволі зростають думки:
чи не краще ходить було — хто зна —
тамки дома, де закрут ріки.
І щороку стрічати весело
свої весни і їх берегти

та не рватись крізь місто і села
до далекої дуже мети?!
Ні, забуть хочу болі я дикі,
загубити, як давні літа,
бо в майбутнім роки ждуть великі,
а в минуле — нема вороття.

. . . .

І тепер у вінцях ти лаврових,
як бурштин твої руки горять,
милі руки і звабливі брови,
скільки ніжности й ласки таять.
І здається, що ти відмолодла
і над все принадніша єси,
бо шепоче мені це природа,
а її — нерозлучний я син.
Щось моргають до мене діброви
і всміхаються цвітом сади,
де недавно дзвеніли підкови,
хмурий вітер суворо бродив.
Тільки легіт цілюще впливає
і лоскоче шовково трава,
бо крізь прозолоть високо має
твоя рідна, ясна корогва.
Подержи ж ти її, наче хлопець,
твоя мужність і нас окриля,
чи в дозвіллі, чи в зимних окопах,
як покличе туди нас земля.

. . . .

Все замовкло — вона ж це проходить,
усміхається в ласці до нив,
що рік-річно красуються, родять
під шум вітру й пісень перелив.
Ось поблагословила розлогі,
щоб зійшла благодать, не печаль,
і для тих, що пішли на дороги,
і для тих, що нагострюють сталь.
На шляху її бучно приймають,
у мелодіях тоне хода,
срібні шати, як перли, що сяють,
розгортає по гордих слідах.
Плещуть хлопці, проводять дівчата,
ронять радости сльози старі,
щоб полишила щастя багате
із своїх переможних доріг.
Щоб віддячилась славно і щедро
неспокійній, вражливій душі,
як прийдуть — по розкішних і пестрих —
дні різких, непривітних дощів.
Щоб діткам дала долю й веселість,
як городам із серця — плоди,
щоб росли наші рідні оселі
і горів у них дух молодий!

. . . .

Вже весні влаштували весілля,
незабутнє весілля шумне.
Закосичились хлопці дозвіллям,
що, як юність, могутнє й ясне.

Пребагато посходилось гостів
із просторів, із гір, звідусіль,
щоб буяла вона в пишнім рості,
щоб справляла багато весіль.
Ось вінки нанесли їй дівчата
і музики веселі прийшли,
щоб пісні не лишень у Карпати,
а до степу і моря плили.
Щоб усі святкували простори,
що чекали нової пори,
яка стільки нам гордощів творить,
яка в серці нам щастям горить.

*

Я клонюсь перед любим обличчям
і бажаю з душі тобі благ,
бо мене у дорогу ти кличеш
на останній безжалісний змаг.
І піду без вагання з тобою,
в небувалім надхненні новім,
завжди тугу нестиму в спокою
я за поглядом милим твоїм.
А коли не затратиш цю мову
і повернеш назад ці пісні,
не забудь, як прийдеш із любовю,
свій цілунок принести й мені.

На зимовім шляху

За горою зима. Зашуміли таємно
ті соснові ліси на узгірї стрімкім,
де, було, по ночах ми ходили даремно
і за зіллям шукали своїм.

За горою зима. Там сніги вже біліють,
і вітри по зимовому дивно гудуть,
але скоро ще в серце моє не наспіють,
а, співаючи, боком підуть.

За горою зима. Не сумуй, моя панно,
таж ми сили плекаєм давно, дорога,
щоб не мріяти лиш, а й боротись старанно,
бути завжди на певних ногах.

За горою зима. Зарівняла дороги,
вже і ту, що на ній ми так часто були;
одинокі не зможе завіять небога,
що від серця в простір розійшлись.

За горою зима. Хай свистить, нехай виє
і метелицею проникає у даль,
наша пісня весняна не меркне, не ниє,
наші душі не вкрила печаль!

За горою зима. До осель ще далеко,
та як мило доходити нам до мети,
коли знаєм, що ззаду для нас небезпека,
а спереду — лиш сам я і ти.

Великодній спомин

Скільки літ проминуло, мій брате,
що не радість несли, а журбу.
Від дитинства багато я стратив
і багато в дорозі забув.
А прийде лишень рідний Великдень
в цвіті вишень, в коронах дерев, —
давня пісня обявиться, вийде
і за серце ізнову бере.
В ній минулість, що чаром повита,
таємничість забута у ній,
її бачив в небачених видах
все на стежці білявій своїй.
На тій стежці справляли ми свято,
під зірками палили вогні,
тимто й мрій позісталo багато
таких рідних та милих мені.
А тим дзвонам, що північ вітали,
свою тугу найпершу дали,
ми, як діти, що все те бажали,
що ніколи в житті не знайшли.
Скільки літ проминуло від того,
всі пішли за водою як сни,
як і день, що родився із Богом
в наших серцях ясних.

Ти лишилась для мене одною

Г. Р.

I.

Ти лишилась для мене одною
і зо мною підеш ти в дорозі.
Поки житиму — все із весною
стану серцем на твоїм порозі.
Там, де стежки розбіглись полеві
геть у простір на бруки й бетони;
я плекатиму мрії рожеві
і в душі затаю ясний спомин.

II.

І ти знай, що все далі, то більше
ти веселкою сходиш для мене,
що не можу сказати у вірші
на мотиви і прості й буденні.
А той порив, що там із весною
народився — небажано знидів:
наче ти вже пішла за водою
і тебе вже я більше не видів.

III.

Ой чи будеш хоч раз ти такою,
як бувала колись на Великдень?
Чи мене моє щастя напоїть,
чи назустріч вона мені вийде?

Засміються її очі сльозами,
припаде на розбурхані груди,
як колись, що душа моя тямить,
і ніколи того не забуде.

IV.

Памятай же на те, що шептали
ті уста твої радісні й щирі,
коли води на нивах гучали
й розгортався за горами вирій.
Сподіваюсь того, незабутня,
й коли доля не зрадить у рості,
то прийду, щоб твій голос почути,
я до тебе — твій милий — у гості.

Червень

Блакитний червень обрій підійняв
і широчини розгорнув барвисті, —
в душі дзвенить весняна ще луна
із далів променистих.

Ходім у поле — вже цвітуть жита —
не затоптати те, що має корінь,
коли блищить і зваблює мета
в рожевому просторі.

Ставай же поруч мене, дорога,
одні нас вяжуть — боротьба й принада,
та даймо знак схвильованим лугам
і рік ясним свічадам,

що наші на віки вони, — ми — їх,
що ввік із ними злита наша доля
за те, що падали й падем за них
у бою серед поля.

Сміялася і пахла рівнина

Сміялася і пахла рівнина,
шуміли, гей шуміли нам оріхи,
немов для щастя, наче для потіхи
увечері щодня.

У млі родилась, сходила луна,
а схід в огні то плакав, то багрився,
і завжди ранком в золоті умився,
бо це була весна.

Вітри співучі набирали тем,
шумні вітри в надхненні небувалім,
щоб дзвінко, краще й веселіше грали
від рік журних поем.

Поля ясніли шовком, злотом там
і милувались, цілувались з сонцем,
а під старим оріхом за віконцем
я віддававсь пісням.

Ех, справді, гарний, дорогий був час
тоді, як йшли весняні дні за днями.
Пташки з коханням грались до безтями
і падав цвіт на нас.

Осінь

I.

Тебе бачу, красуне препишна,
бо не скритись від мене тобі,
ти в гаях цих поблідло-затишних
і на ватрах, що ген на горбі.

Ти на лицях дівчат соромливих,
що затужать за день чи за два:
пронесуть тебе хлопці-мисливі,
лиш обізветься шумом трава.

І дітки, що пустують над яром,
пустять шарканя в розгін, у лет,
поки сонце обризкує хмари,
щоб з вітрами полинути геть.

Ох, як легко, як мужньо, як гордо
ти відмірюєш крок в далину,
розсипаєшся тихим акордом,
заколисуєш наче до сну.

Ти вернула нам бабине літо,
щоб небаром забрать його знов;
відспівати, відбарвить, відгріти,
обернуть щастя сльози на кров.

Тебе чую, красуне препишна,
ти полониш, чаруєш, тремтиш,
покорила спокої затишні
й таємничо, як панна, стоїш.

II.

Памятаю: мене чарувала
моя осінь в дитинстві давно;
появлялась у шовку, в коралях,
шелестіла мені під вікном.

Шелестіла знайоме, відчуте,
те, що серцю все милим було,
що по бурях, яких не забути,
все приваблює в рідне село.

Я відчув її шуми тоді ще,
її шелест, що душу зранив,
і пісні, що співала, ті віщі,
не забув їх, не стратив, не скрив.

Коли туга котилась, як хвиля,
й на лани мої падала мла,
тоді взнав я, що осінь лишила,
що пропасти мені не дала.

Мов та панна, що любить забави,
і в забави всю юність вклада,
так уклала всю пишність, всю славу,
в серце осінь моя молода.

І ось нині я бачу заграви,
я помітив над горами дим,
це вже знову те осінь кривавить,
що недавно було молодим.

III.

Ой вітай, мила осінь, коханко,
принесла ти розраду мені,
яка свіжість війнула від ранків,
як ласкаво шумлять ясені.

Як погнались вітри в перегони,
сколихнувши замріяність рік,
вже нечутними робляться тони,
як пісні, що співались торік.

Як казки, що казалися радо
і лишили нам стільки вражінь,
так і осінь полишить нам згадок,
як від неї зістанеться тінь.

Притулися до серця, премила,
щоб по собі лишила сліди,
поки сонце не зрадила сила,
ти як мрія в простори веди.

Хай почується запах долини
і лісів, що маячать в імлі,
нас ніхто у дорозі не спинить,
не відірве ніхто від землі.

Потім зміни будуть ще й великі,
ось вже гаснуть на горах огні,
і пташині у хмарах вже крики
і хуртовина десь в далині.

IV.

Як приємно було, як чудово,
у душі хвилювались думки,
і хотілося злинути слову,
щоб упасти в майбутні роки.

Як хотілось багато, багато
перелляти, насилити слів,
восхвалити осіннєє свято,
що було наче музика й спів.

Пригадати юнацтво похиле,
що весіллям за кручі зайшло,
відограло, лишивши ідилю,
за бучним, пребагатим столом.

Та прощай же, від серця цілунок
шлю тобі, моя осінь ясна,
чую в горах озвалися луни,
вітер холодом дише щодня.

Ой прощай, помахаю рукою,
та вернися, бо будемо ждать
в товаристві, в борні, чи в постою
у настрої весільнім опять.

Повернися розкішною знову,
молодицею з гордим чолом,
щоби я, запалавши любовю,
стратив тугу за рідним селом.

Весілля

I.

Памятаю: я стрівся з весіллям,
в шумах вітру з весіллям бучним.
Ішло пишне, як осінь наспіла,
вигравало селищем старим.

Хтілось плисти в відчинений простір,
на весільний на радісний шлях:
гули труби під усміхи гостів
і стелились пісні по полях.

Бігли діти із темного яру,
полишивши забуті мости,
щоб навздогін одруженій парі
свою радість весільну нести.

Щоб не бути сумним і байдужим,
коли щастям палає душа,
а відчуть свої кроки потужні,
не вертаючи, в даль поспішать.

Щоб пізнати всілякі дороги,
що весіллям щороку рясні,
наче лан, що не лишивсь облогом,
мов городи по гарній весні.

II.

Памятаю: вклонялося гілля,
пахли винної грона лози,
як співали пісні на весіллі
і всміхались обличчя музик.

Били в бубни закохані хлопці,
щоб щастилося їм до дівчат, —
як сьогодні, так в новому році,
коли вийдуть його зустрічать.

А одружена плакала звільна,
припадала до маминих рук,
якщо збився пугарець весільний
і дружок вився тугою гук.

Тоді квітла замріяна осінь,
що багато давала думкам
і палала, як ніколи досі,
золотавим, як заграва, нам.

Ізпровола шуміли горіхи,
навівали бажання нові...
Не забув їх. Від рідної стріхи
чую й досі їх згуки живі.

І палатиме довго цей спомин
про весілля сочисті й шумні,
щоби завжди відчути в утомі
те юнацтво, що вже в далині.

Будні

(Романтика)

Мої будні пяніли від долі
у розмаю, в весільних вінках,
там, де простір ширяє на доли,
там, де вигнулась рідна ріка.
На мілинах до сонця вгрівались,
таємниці шептали мені,
як розгорнуться книжкою далі
й довгождані заблиснуть нам дні.
Я із серцем схвильованим слухав,
біля мене шуміла вода,
що не знав я милішого друга,
тому часто над нею сідав.
Мені вільхи, у воду коріння
опустивши, співали тоді,
як роками зростає горіння,
як пориви живуть молоді.
Мої будні, мої побратими,
не тужили, а гордо росли,
шумував у них дух незборимий,
наче соки весною у слив.
Тверднув корінь у них молодечий,
що ніколи не зрадить життя,
хоч настануть великі хуртечі
й підмиватиме тиха вода.

І нераз у солодкім спросонні
дивні речі шугали в очах:
як у дико-нестримнім розгоні
застеляли хуртовини шлях,
і як сонце ставало на обрій,
наче кулю із крови хто взяв,
проти відливих хвиль і недобрих
вихорів, що гуділи в лазах.
Я дивився на гори в тумані, —
наче в дзеркалі зелень росла
у душі моїй радістю пяній,
і я горам пісні свої слав.
Були милі і тихі як ранок,
а ласкаві як мама моя,
що вкладала у серце старанно
свої прості і щирі слова.
Синє небо вмивалося кровю
на світанку і ввечері знов,
і кривавило нашу діброву,
де дитинства пролинув мій зов.
Біля неї проходили люди,
із серпами дівчата ішли,
всі любили багатий свій будень,
що добрами шляхи їм стелив.

І хоч зморшками крилися чола,
нові сили у мязи лягли,
щоб не були порожні стодоли
і щоб діти в майбутнє росли.
Вже тоді хтілось плисти в простори
та спіймати ту панну ясну
і туманів розкинути стори,
і пустити на волю весну.
Хай вітають її як знайому,
буде їм, ніби човнам — маяк,
а я сам повертаю додому,
де чекає вже мати моя.
Бо свойого голубила сина,
наче легіт голубить траву,
як прийдеться від хати полинуть,
щоб ніколи її не забув.
І хоча не діждалася бачить,
як прийшлося збиратись мені,
мої мрії і думи юначі
завжди там, де могила її.

Як прийде та весна

К. Б.

Як прийде та весна, що давно вже
загорілась у наших серцях,
на розпутті зійдемося, може,
та не ступите ви на мій шлях.

Перед нами, як завжди, дороги,
у два напрями в простір пливуть
і майбутньому в бурях навздогін
ми підемо, як сотки ідуть.

Нам, як всім, не світитимуть зорі,
не дивитимемось на квітки,
а розсиплемо тугу в просторі
і собою доповним полки.

Хай вітри нам вдаряють у груди,
перед нами хай точиться мла;
ми свідомі того, що ми: люди,
що нас манить і кличе земля.

А земля, а простір наш далеко,
та як любо іти до мети,
коли там десь чига небезпека,
а наш порив такий молодий.

Ви збагнете дзвінку мою мрію,
хоч із вами не є я одно;
запаліть же ясніше надію
і затисніть міцніше стерно.

В парку

Скільки зелені в парку і тиші,
скільки щастя в застиглих обличчях. —
Коли вітер кущем заколише,
то здається — мій ліс мене кличе.

Коли бачу, що в сріблі фонтани
та краса, що в гірськім водограю,
тоді серце, утіхою пяне,
манить те, що я кинув, розкраяв.

Як дивлюсь на розярені лиця,
то минуле, що в іграх замерло,
відживає, як хвилі в криниці,
наче відгомін осінню терлиць.

І в очах образи незабутні:
перші гулі, кохання і співи —
такі тихі, журливі у лютні,
такі буйні ще в жовтні на ниві.

І ось чую і праників плюскіт
в молодиць за селом, на мілині,
де лишив свої сни я про бузьків,
немовлят що приносять — до нині.

Скільки зелені в парку і тиші,
але душно, ой душно на груди,
бо нестерпність у серці, що зринув
такий буйний на пориви будень.

Озеро

Провесна. Озеро. Лебеді пишні.
Білі два лебеді — гордість моя.
Промінь зза хмар нарожевілих блиснув
в хвилях забутих в гаях.

Хвилі зелені! Я бачив вас часто,
тихими завжди, як ниви, були;
знаю: як би примиривсь з своїм щастям,
в серці б до нині жили.

Ні, не судилось, а в вирі життєвім,
тільки тут-там заблестять у очах,
тільки дивлюся, що плачуть не меви,
а пропелери гучать.

Як падала на річку

Як падала на річку ніч зрадлива
крізь боязливе листя тихих верб,
як в житі гомонів останній серп
і цілувала колоски тьма сива. —
тоді я припадав чолом до хвилі
із каменя і бачив сонце в ній:
останній промінь ще купавсь на дні,
і враз ставало сумно мов в могилі.

Похід

Захлинаються леготом ниви
і під лісом дорога курна
закосичені листвою гриви
у поході в коня.

Нахиляються яблунь корони,
переспіллям запахли лани,
відзвонили в селі, — вже не дзвонять,
тільки броня дзвенить.

Буде жито копитами збите,
кого доля така не мине,
щоб степи були цвітом укриті,
а не кровю й вогнем.

Простір

Простір гірський мене легкістю вабив,
а степовий розпинав мої груди.
Кожному з нас, що підляг його звабі,
він озолочував труденъ.

Кожному з нас, що від берега тиші
виплив у вир, де невблагані змаги,
милим ставав, коли серця не лишив
гін здобування й відваги.

Синьо він цвів, то рожево, то тьмяно,
в бурях назустріч, як велетень дужий,
кидав він громом, колов блискавками,
щоб осіняла нас мужність.

Душі сталив він, вщіпивши напругу
в мязи, що стверділи на крицю, і нерви,
щоб ми зросли, щоб зростали удруге
у непобідні резерви.

В степу

Тут вітер, самота та спокій
та неозора просторінь,
а в далечинах горді кроки
твердих господарів, як рінь.
Ті кроки глушать степ зелений,
тривожать гнівом самоту;
тому вони такі надхненні,
що мають силу і мету.
І не загубишся у тиші,
щоб не почути серць биття
й не бачити, що час напише
у книгу боротьби й життя:
Веселе сонце, тихий квітень,
старі доспівані пісні
і те, що в серці вічно світить
крізь радісні й бурхливі дні.
Ой надивись на степ квітчастий
і на далекі хутори,
що скоро скриються у рясті,
як ранні за горбом вітри.
Послухаймо, яким тут співом
вітають птиці рівнину,
де будуть пшениці та жниво,
де вчуєш пісню не одну:
про вітер, самоту і спокій
та неозору просторінь,
про горді в далечинах кроки
твердих господарів, як рінь.

Срібна Земля

I.

По долах, горбах, по верхівях
і ріках, що з тихих джерел
на провесні родяться в співах,
чуть гомін карпатських осель.

Крізь простір туманів, крізь дими,
не видно ні сонця, ні зір,
ні вітру, що лине з долини
і млу поривае за бір.

Там квітнуть квітки на узбіччях
в завої лиснатих кущів,
а осінню днями і ніччю
великі проходять дощі.

І чути дзюрчання потоків
та шуми лісів на весні,
що в серце запали глибоко
селянам, що гинуть в борні.

Нерушені праліси манять,
як вабили предків колись,
а доли застигли в чеканні,
простершись по Тисі униз.

Щороку там родяться діти,
щороку вмірають старі.
Співає над ними лиш вітер
і тужить труба вівчарів.

II.

Століття спливали, як води
над Тисою й горами тут,
як крик кочовничих народів,
що знову, як перше, ідуть.

Хоч вічно Карпати у гніві,
що громом грізним вибуха,
зарані шпилі червоніють
і сонце стоїть на верхах.

Все ждуть когось в горах у тузі
і з низів там поклики чуть.
Чи раз залиша коні в плузі
юнак, вчувши наче салют.

Яка кров Лаборця могутня,
природи відвага буйна,
що сили ще є на майбутнє
доволі у наших синах!

Уже не бракує там того,
що манить, чарує, веде
і вказує завжди дороги,
за гори, на Київ, у степ.

Роки відпливають, як води,
і світять нові в далині.
На горах вік-вічно тут бродить
дух смерти й нової борні.

III.

Проходили війни й минали,
дзвеніли мечі у руках,
і Довбуши й Довжі вставали,
вставали неначе в казках.

Знімалися велитні гір цих,
вперезані сонцем ясним,
щоб те доконати у збірці,
що важко самітним, одним.

Зростали і храми і замки —
твердинями потім були.
Там війська ясніли фаланґи
і звідти до бою ішли.

Співались пісні перемоги,
як карти мінялось життя
і завжди і завжди навздогін
летіли пісні і чуття.

Карпати нерушені наші
лишились майбутнім синам,
назустріч рожевішим дням.
що вийшли у люди з салашів

Та знову удерся той ворог,
що довго тут паном бродив,
пустошив долини і гори,
криваві лишивши сліди.

IV.

Майбутнє Карпат у тумані,
майбутня краса в далині.
Проходять дні зривів вогняних,
незнані підносяться дні.

Крізь простір гуде в мряковинах
той вітер, що родиться там,
про те, як живуть полонини,
що шепчуть ліси рубачам,

і як заплелися дороги
по темних долинах гірських,
як моляться люди до Бога
за тих, що упали, за тих . . .

Як сходять квітки на могилах,
де лицарі сірі лягли,
де впало незнаних їх сила,
щоб дні переможні прийшли.

І шепчуть вітри, як наїздник
боїться грядучих подій,
що вдарять печаті залізні
й на срібній країні моїй.

. . . .

Майбутнє Карпат у тумані,
та слава майбутнього зве,
і славу воздвигне з кайданів
ясне покоління нове.

Мукачів

Мукачів! — в книгу загорнулась
забута слава й міць твоя,
а те, що бачив, — не забулось, —
все в думці віджива:

театр і кіно, скрипка й танок,
торговля — щастя одиниць.
На провесні зіллється ранок
там з тисячами лиць.

Туманний підосінній вечір
просвічує електрик світ,
там діються й кохання речі:
присяга й заповіт.

А іноді й невтішні сльози
з віч потекуть на площі рінь
робітницям, як у знемозі
почують храму дзвін.

Непевність бє з облич прохожих;
будови — свідки давніх діл:
пихи і сили й переможних,
що прогуділи — стріл.

За містом недалеко замок,
сіріють мури камяні
й Латориця шумить полями,
велика на весні.

А під горою, буйним лісом
старий видніє манастир,
де сховували книги й кріси,
перґаміни й листи.

Все перейшло уже в майбутнє,
що заяснів, як зоря,
і блисне слава непочутня
на наших прапорах.

Ось нерви пружаться юначі,
ждучи на воскресіння днів,
яких не зустрічав Мукачів
на протязі віків.

Спомин

Розлогі ниви, рідні ораниці,
похмурі села й біля них вітри,
болючий усміх у діток на лицях
і давній жаль у серці, жаль старий.

Тривожні згуки дзвонів на дзвіницях,
а в полі бурі, — не нові вони.
Розлючений, кривавий час іскриться,
час грізний незабутньої весни.

Як нишкла туга, — мязи твердли в крицю,
а дні втекли в незнану далечінь,
нехай пора та ще не раз присниться,
бо це дала нам, — те сховала в тінь.

Вже тільки пісня про малу столицю
лунає в світі, — вже давно пора,
а пісню ту зродив козацький лицар,
що довго землю у ярмі орав.

Де Чорногора

Де Чорногора й Піп Іван,
де шуми пралісів Говерлі,
щоночі там співають кант
за тими, що померли.

Співають дерева шумні,
співа сріблява Тиса —
за упокій, і новий гнів
гарячого ще списа.

Пливуть хоралі в далечінь
і розпливаються під сонцем,
а недалеко бродить тінь
поляглих оборонців.

В блакиті й сріблі вишини,
у недосяжному склепінні,
там майорить фраґмент весни,
що даний Україні.

Ой щедро даний на землі,
землі убогій — незабутній:
для гордости великих літ,
для слави на майбутнє.

Горить смараґдами престіл,
а жертвенник — квітками й кровю,
що полила дзвінкий простір,
щоб відродився знову.

Пісня днів

Я із долею не примирився,
не журись, моє серце, а грай,
грай про весни та бурі й залийся
молодими піснями украй.
Бачиш — хвилі бють морем буремним,
знаєш — тяжко минали роки,
а тут дні йдуть неждано таємні,
дні поривів звитяжних, палких.
Злі століття виносили присуд,
нас пекла й випікала доба
від Кавказу до срібної Тиси,
як вгавала в степу боротьба.
Та в торнадах, що мчали з усюдів,
гартувався наш помах, наш лет.
Заспіваймо ж про спрагнений труденъ,
неспокійних я буднів — поет.

А ти, вітре, повій нам, повій нам,
на гарячі наплинь курені,
яких молодість-чар взяли війни,
така буйна епоха борні.
В тобі сила й суворість безжальна,
а на лиця нам туга спада,
тож подми, вдар у груди нагально,
щоб зросла в них напруга тверда.

Ой повій в чорну ніч буревієм,
розстелися над степом ушир,
нехай тиша заникне в завіях,
а життям стане — клекіт і вир.
Рвися, душе, пронизуй нас, пісне,
розширяйтеся, перса міцні,
наші дні причаїлись залізні,
наче вої в ясній далині.

Ми із долею не примирились,
не журіться серця, а летіть,
ось ростуть вам із піснею крила,
шліть же дням переможний привіт.

Далечінь

Дуже давно, далечінь невідома,
іскру ти кинула юним серцям,
що хоч назавжди виходили з дому,
волю давали пісням.
Дуже давно тебе знали герої, —
не залякала загравами їх,
бо куренями проходили вої,
чувся здалека їх сміх.
Ти ж бо синіла в очах їм простором,
завжди налита привабою вщерть.
Надила ніжно в бурю і порох,
в млу лихоліття на смерть.
Обрії в тебе нераз червоніли,
кровю стікали, як лицар в степу,
з згарища знову зривалися смілі
на таємничу стопу.
Скільки пішло їх, із ясним обличчям,
скільки безіменних впало, лягло,
тільки невблагані знали сторіччя
й тугу скривало село.
Тільки казки матерів та молитва,
оповідання анналів старі
оповіщали, що програні битви
помсту уродять, не гріх.

Внуки збагнуть, що діди започали,
кинувши якір човна в далечінь,
щоб не погасли ясні ідеали,
а перетвердли на рінь.
Дуже давно, далечінь невідома,
ти наче рідною стала для нас.
Знаю, за обрій полинуть, як громи,
ще покоління нераз.

Дорога рідна земле

Дорога рідна земле, рівнино,
буйні пашнями й цвітом горби
і ліси, що заораним клином
увійшли у простір голубий.
Дорогі злотні ниви із житом
і біляві між ними стежки,
на всі запити, вами укриті,
відповіли ці бурні роки:
скільки літ, що проходили в злиднях,
вас гнітило, та зводились ви, —
воля росту була непохитна,
змаг тривалий і вічно живий.
Та було, не зявлялися люди,
тільки стрільна пекли день-у-день
ораниці розгорнені груди
і коріння трави молоде.
І було, ви стояли облогом,
тільки порох з доріг налітав,
і за обрієм грали у роги,
а сам обрій вогнями кидав.
Та по бурях всміхався новий день
і ви знали — настала черга,
що орач ваш нездоланий вийде,
а ворожа не ступить нога.

Ви уміли серця запалити
і віддати корону утіх
тим, що кров їх у бою пролита,
хто злиденне життя переміг.
Хто піднісся на світлі вершини,
де поклав перемоги печать,
щоб народ у борні не загинув.
і грозою була його рать.
Знову крились травою і житом
ораниці, розлогі поля,
а назустріч батькам, що убиті,
зраня діти йшли завжди на шлях.

Я пристав до борців

Я пристав до борців, що борнею
несуть славу державі і ріст,
що у похід — за ростом для неї —
конквістадорів взяли девіз.

Я пристав до борців, що не знають
вороття у минуле, назад,
яким в щасті чи в тузі безкраїй
душі полумям волі горять.

Я взяв меч, що рубає надвоє
лихоліття криваву добу
на шляху, де лиш воїн устоїть,
що несе до кінця боротьбу.

Що не гнеться від бурь, гураґанів,
а нестримно спішить до мети,
з юним сміхом, зі співом весняним,
крізь хуртовини дикі й вітри.

Свою міць, що кохав з літ дитячих,
віддаю я у жертву борні
і пісні свої й запал гарячий —
за прийдешні могутности дні.

Щоб відчути і випить до краю,
що нас манить і в даль порива,
і не зродить ніколи одчаю
в боротьбі за відвічні права.

Я пристав до борців, що приносять
нові чини, слова і думки,
коли ген крізь заграви в дорозі
вже гремлять за полками полки.

Кроки

Відроджується міць стара,
старі спроможності і порив,
в негоді, бурях і вітрах
іде герой в простори.

З долин і гір, з усіх сторін,
на клич один, вогненний поклик
в майбутність нашу, в далечінь
лягли слідами кроки.

Міцні, рішучі і тверді,
титанів кроки непохитних
у сяйві сонця золотім
дзвенять пружистим ритмом.

Спадає лунко звідусіль,
як шум на провесні потоків,
що до мети дійдуть в красі
незломні наші кроки.

ЗМІСТ

Накладом видавництва
Юрія Тищенка
в Празі

Друковано в 2000
примірниках

Обгортка акад. ґрафіка
Р. Лісовського

У в-ві Ю. Тищенка
вийшли такі поезії:
Іван Колос:
Молоді мої дні.
Іван Ірлявський:
Моя Весна.